

ПЛАН – КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ ЩОДО НАВЧАЛЬНИХ ЗАХОДІВ З АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ТЕМАТИКИ В ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННІ ДЕРЖГЕОКАДАСТРУ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Тема: «Способи подання повідомлень про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення. Права викривачів та їх захист».

Цільова аудиторія: працівники Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області.

Навчальна мета: оволодіння знаннями про способи подання повідомлень про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, порядок їх розгляду, ознайомлення з каналами для таких повідомлень, з правами та гарантіями захисту викривачів і механізмами заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

План навчального заходу (навчальні питання):

1. Поняття Викривач відповідно до Закону України «Про запобігання корупції».
2. Канали для повідомлень про можливі факти корупційних правопорушень.
3. Порядок прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти корупційних правопорушень, що надійшли від викривачів до Головного управління.
4. Права та гарантії захисту викривачів.
5. Мета заохочення та формування культури повідомлення.

Список рекомендованих джерел:

1. Закон України «Про запобігання корупції» (далі – Закон).
2. Деркач С. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції / С. Деркач, О. Карпова, О. Леончук В. Луцик. – К., Національне агентство з питань запобігання корупції, 2021. – 116 с.
3. Порядок організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами у Головному управлінні Держгеокадастру у Тернопільській області (наказ ГУ № 163 від 23.10.2020).
4. Методичні рекомендації щодо впровадження в Головному управлінні механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (наказ ГУ № 72 від 24.09.2021).

.

1. Поняття Викривач відповідно до Закону України «Про запобігання корупції».

З метою забезпечення належної організації роботи з повідомленнями про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) в Головному управлінні Держгеокадастру у Тернопільській області розроблений Порядок організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами у Головному управлінні Держгеокадастру у Тернопільській області (наказ ГУ № 163 від 23.10.2020), який передбачає послідовність дій особи, що має намір повідомити інформацію про корупцію та містить інформацію щодо забезпечення правового статусу викривача.

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (далі – корупційне правопорушення), вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання, або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Одним із способів отримання інформації для реалізації цілей та завдань Закону є повідомлення викривача про можливі факти корупційних правопорушень, якщо така інформація:

1) містить фактичні дані, зокрема про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення;

2) є достовірною, на переконання викривача;

3) стала відома викривачу у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання, або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Головне управління забезпечує умови для повідомлень про порушення вимог Закону, внесених викривачами.

Повідомлення про порушення вимог Закону може бути здійснене викривачем без зазначення авторства (анонімно) або із зазначенням авторства.

Анонімне повідомлення про порушення вимог Закону підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені.

Повідомлення із зазначенням авторства має містити фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення правопорушення, які можуть бути перевірені.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про порушення вимог Закону, керівник Головного управління вживає заходів щодо виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, а у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення, інформує спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

**Перелік
встановлених Законом України "Про запобігання корупції"
вимог, заборон та обмежень**

1. Вимоги щодо прийняття антикорупційної програми та її погодження Національним агентством (стаття 19).
2. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22).
3. Обмеження щодо одержання подарунків (статті 23, 24).
4. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25).
5. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26).
6. Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27).
7. Вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (статті 28-36).
8. Вимоги до поведінки осіб, додержання вимог закону та етичних норм поведінки (статті 37, 38).
9. Вимоги щодо пріоритету інтересів (стаття 39).
10. Вимоги щодо політичної нейтральності (стаття 40).
11. Вимоги щодо неупередженості (стаття 41).
12. Вимоги щодо компетентності і ефективності (стаття 42).
13. Вимоги щодо нерозголошення інформації (стаття 43).
14. Вимоги щодо утримання від виконання незаконних рішень чи доручень (стаття 44).
15. Вимоги щодо подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (стаття 45).
16. Вимоги щодо своєчасності подання декларацій (стаття 49).
17. Вимоги щодо додаткових заходів здійснення фінансово контролю (стаття 52).
18. Вимоги щодо (стаття 53, 53-1 – 53-6):
 - розгляду анонімного повідомлення;
 - вжиття заходів щодо припинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;
 - негайного письмового повідомлення про його вчинення спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері протидії корупції;
 - забезпечення умов для повідомлення про порушення вимог Закону, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційний веб-сайт, засоби

електронного зв'язку;
порядку здійснення перевірки за повідомленнями викривача;
захисту трудових прав викривача;
дотримання прав викривача на конфіденційність та анонімність;
дотримання прав викривача на отримання інформації.

19. Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування (стаття 54).
20. Вимоги щодо проведення спеціальної перевірки (стаття 56).
21. Вимоги щодо організації проведення спеціальної перевірки (статті 57,58).
22. Вимоги щодо прозорості та доступу до інформації (стаття 60).
23. Вимоги щодо запобігання корупції у діяльності юридичної особи (стаття 61).
24. Вимоги щодо проведення службового розслідування стосовно особи, яка вчинила корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення (стаття 65).
25. Вимоги щодо незаконних актів та право вчинків (стаття 67).

Для визначення спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції, якого необхідно повідомити про вчинення корупційного правопорушення, слід керуватися переліком корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, за які законом встановлено кримінальну та адміністративну відповідальність, визначено підслідність кримінальних правопорушень, а також наводиться перелік посадових осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення.

Перелік

корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, за які законом встановлено кримінальну/адміністративну відповідальність, визначення підслідності кримінальних правопорушень

Перелік корупційних правопорушень,

за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність

Відповідно до примітки до статті 45 Кримінального кодексу України корупційними злочинами, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, згідно з цим Кодексом вважаються злочини, передбачені:

статтею 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем);

статтею 262 (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем);

статтею 308 (викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем);

статтею 312 (викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем);

статтею 313 (викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням);

статтею 320 (порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів);

статтею 357 (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження);

статтею 410 (викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових та інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем).

Згідно з приміткою до статті 45 Кримінального кодексу України також корупційними злочинами, відповідно до цього Кодексу, вважаються злочини, передбачені:

статтею 210 (нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням);

статтею 354 (підкуп працівника підприємства, установи чи організації);

статтею 364 (зловживання владою або службовим становищем);

статтею 364-1 (зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми);

статтею 365-2 (зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги);

статтею 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою);

статтею 368-2 (незаконне збагачення);

статтею 368-3 (підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми);

статтею 368-4 (підкуп службової особи, яка надає юридичні послуги);

статтею 369 (пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі);

статтею 369-2 (зловживання впливом).

Згідно з статтею 216 Кримінального процесуального кодексу України встановлена така підслідність щодо досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень:

Національна поліція України - щодо злочинів, передбачених статтями 262, 308, 312, 313, 320, 357, 364і, 3652, 3683, 3684 Кримінального кодексу України.

Національне антикорупційне бюро України - щодо злочинів, передбачених статтями 262, 308, 312, 320, 357, 364-1, 365-2, 36803, 368-4 Кримінального кодексу України.

Національне антикорупційне бюро України – щодо злочинів передбачених статтями 191, 210, 354 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), 364, 368, 368-2, 369, 410 Кримінального кодексу України, з урахуванням умов, визначених частиною 5 статті 216 КПК України.

Перелік правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність

Відповідно до глави 13-А "Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією" Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративна відповідальність передбачена за:

порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172-4);

порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172-5);

порушення вимог фінансового контролю (стаття 172-6);

порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172-7);

незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (стаття 172-8);

невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172-9).

Згідно зі статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення, передбачені статтями 172-4 - 172-9, мають право складати уповноважені на те

посадові особи Національної поліції України та Національного агентства з питань запобігання корупції.

**Перелік правопорушень, пов'язаних з корупцією,
за вчинення яких може бути притягнуто до дисциплінарної
відповідальності (не є виключним)**

1. Неприйняття антикорупційної програми, неподання на погодження антикорупційної програми Національному агентству (стаття 19).

2. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22 Закону).

3. Обмеження щодо одержання подарунка (стаття 23 Закону).

4. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25 Закону).

5. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26 Закону).

6. Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27 Закону).

7. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 28 Закону).

8. Порухення правил етичної поведінки (статті 38-41).

9. Недотримання вимог статті 53:

розголошення інформації про викривача;

відсутність умов для повідомлень про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку;

невиконання вимог розгляду анонімного повідомлення;

відсутність негайного реагування у вигляді письмово повідомлення про вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

10. Недотримання вимог щодо організації роботи проведення спеціальної перевірки (статті 56-58).

11. Непроведення службового розслідування стосовно особи, яка вчинила корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення (стаття 65).

12. Недотримання вимог щодо незаконних актів та правочинів (стаття 67).

Розгляд повідомлень про порушення вимог Закону здійснює уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції .

2. Канали для повідомлень про можливі факти корупційних правопорушень.

Викривач може повідомити про корупційне правопорушення використовуючи такі канали повідомлень в Головному управлінні.

Внутрішні канали повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень – способи захищеного та анонімного повідомлення інформації, яка повідомляється викривачем керівнику Головного управління або уповноваженій особі з питань запобігання та виявлення корупції Головного управління, у якому викривач працює, проходить навчання або на замовлення якого виконує роботу.

На сайті Головного управління (<https://ternopilska.land.gov.ua>) забезпечено функціонування внутрішнього каналу зв'язку для повідомлень про можливе вчинення працівниками Головного управління корупційних правопорушень, або інших порушень Закону «Повідомити про корупцію».

Зовнішні канали повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень – шляхи повідомлення інформації викривачем через фізичних чи юридичних осіб, у тому числі через засоби масової інформації, журналістів, громадські об'єднання, професійні спілки тощо.

Регулярні канали повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень - шляхи захищеного та анонімного повідомлення інформації викривачем до Головного управління.

На сайті головного управління розміщено банер «Повідомити про корупцію» (<https://ternopilska.land.gov.ua>), який надає покрокові вказівки щодо подання повідомлення викривачем про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками Головного управління.

Повідомлення про порушення вимог Закону може бути як письмовим, так і усним.

Повідомлення може бути подано:

письмово з позначкою «Про корупцію» на адресу Головного управління: вул. Лисенка, 20а, м. Тернопіль, 46002;

у скриньку для кореспонденції Головного управління;

на особистому прийомі громадян уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції;

електронною поштою на адресу: stopkor.te@land.gov.ua;

за онлайн формою (<https://ternopilaska.land.gov.ua/povidomlennia-pro-koruptsiiu/>);

телефоном до уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції – (0352) 52 60 58.

Під час отримання повідомлення телефонним зв'язком або на особистому прийомі громадян уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції використовується опитувальний лист для прийому повідомлень.

3. Порядок прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти корупційних правопорушень, що надійшли від викривачів до Головного управління.

Отримані повідомлення про корупцію, що надійшли від викривачів, реєструються в системі електронного документообігу «Автоматизована система управління документами ДОК ПРОФ » Головного управління.

Реєстрація повідомлення викривача про порушення вимог Закону є початком офіційного процесу роботи з повідомленням.

Зареєстроване повідомлення передається на розгляд до уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції, яка є відповідальною за розгляд повідомлення.

Робота з повідомленнями здійснюється відповідно до Схеми стандартної процедури розгляду таких повідомлень.

Анонімне повідомлення про порушення вимог Закону підлягає перевірці у строк не більше 15 днів від дня його отримання. Якщо у вказаний строк перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник Головного управління продовжує строк розгляду повідомлення до 30 днів з дня його отримання.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про порушення вимог Закону, керівник вживає заходів щодо припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, а у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення, інформує спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Повідомлення із зазначенням авторства викривача.

Сторони та порядок перевірки:

1) у разі якщо отримана інформація про можливі факти корупційних правопорушень не належить до компетенції Головного управління, до якого вона надійшла, викривачу повідомляють про це у 3-денний строк без проведення попередньої перевірки із роз'ясненням щодо компетенції органу, уповноваженого

на проведення перевірки або розслідування. Однак, у разі якщо отримана інформація стосується дій або бездіяльності керівника Головного управління, така інформація без проведення попередньої перевірки у 3-денний строк надсилається до Національного агентства;

2) якщо повідомлення належить до компетенції Головного управління, то здійснюється попередня перевірка у строк не більше ніж 10 робочих днів.

За результатами попередньої перевірки службова особа, відповідальна за її проведення, приймає одне із таких рішень:

- призначає проведення внутрішньої (службової) перевірки або розслідування інформації у разі підтвердження фактів, викладених у повідомленні, або необхідності подальшого з'ясування їх достовірності;

- закриває провадження у разі не підтвердження фактів, викладених у повідомленні;

3) внутрішня (службова) перевірка або розслідування проводяться у строк не більше 30 днів з дня завершення попередньої перевірки.

Якщо у зазначений строк перевірити інформацію неможливо, керівник Головного управління або його заступник продовжують строк перевірки або розслідування інформації до 45 днів, про що повідомляють викривача.

За результатами внутрішньої (службової) перевірки, службова особа, відповідальна за її проведення, приймає одне із таких рішень:

- передає матеріали до органу досудового розслідування, у разі встановлення ознак кримінального правопорушення або до інших органів, уповноважених реагувати на виявлені правопорушення.

Орган досудового розслідування або дізнання визначається з урахуванням правил підслідності, які передбачені у ст.216 Кримінально процесуального кодексу України.

До інших органів, яким можуть бути передані матеріали, належить Національне агентство (в часині адміністративних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище, перелік яких визначений у примітці до ст. 50 Закону) або Національна поліція (щодо адміністративних правопорушень, вчинених іншими особами);

- у межах компетенції вживає заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства, інформацію стосовно яких повідомлено, про усунення виявлених порушень, причин та умов вчинення правопорушення, спричинених ними наслідків, а також про здійснення заходів щодо відновлення прав і законних інтересів осіб та відшкодування збитків, шкоди, завданої фізичним та юридичним особам внаслідок допущених правопорушень.

По кожному отриманому повідомленню формується відповідна справа.

4. Права та гарантії захисту викривачів.

Законодавство визначає, що особа вважається викривачем від моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

Права та гарантії викривача визначаються не лише Законом України "Про запобігання корупції", а й іншими нормативно-правовими актами.

Які права має викривач?

Стаття 53³ Закону передбачає наступні права та гарантії захисту викривача:

- бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені Законом;
- подавати докази на підтвердження своєї заяви;
- отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав повідомлення, підтвердження його прийняття і реєстрації;
- давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- на безоплатну правничу допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- на конфіденційність;
- повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону без зазначення відомостей про себе (анонімно);
- у разі загрози життю і здоров'ю на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла або на відмову від таких заходів;
- на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;
- на винагороду у визначених законом випадках;
- на отримання психологічної допомоги;
- на звільнення від юридичної відповідальності у визначених законом випадках;
- отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації.

Право викривача на безоплатну вторинну правничу допомогу

Викривачі перебувають під захистом держави. Для захисту прав та представництва своїх інтересів викривач може користуватися всіма видами правничої допомоги, передбаченої Законом України «Про безоплатну правничу допомогу», або залучити адвоката самостійно (ч.ч. 1,3 ст. 53 Закону).

Викривач має право на безоплатну правничу допомогу у зв'язку із захистом прав викривача (п. 5 ч. 2 статті 533 Закону).

Згідно з ч. 1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» викривачі у зв'язку з повідомленням ними інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення мають право на всі види правничих послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону, з питань, пов'язаних із захистом їхніх прав у зв'язку з таким повідомленням.

Дане право включає такі види правничих послуг:

- 1) захист від обвинувачення;
- 2) здійснення представництва інтересів у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- 3) складення документів процесуального характеру.

Реалізація права викривача на безоплатну вторинну правничу допомогу

Звернення про надання одного з видів правничих послуг, передбачених ч. 2 ст. 13 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», подаються особами, які досягли повноліття, до Центру з надання безоплатної правничої допомоги або до територіального органу юстиції за місцем фактичного проживання таких осіб (ч. 1 ст. 18 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»).

Разом із зверненням про надання безоплатної вторинної правничої допомоги особа або законний представник особи повинні подати документи, що підтверджують належність особи або осіб, стосовно яких звертається законний представник, до однієї з вразливих категорій осіб, передбачених ч. 1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» (ч. 1 ст. 18 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»).

Викривачу для реалізації права на безоплатну вторинну правничу допомогу до центру з надання безоплатної правничої допомоги необхідно подати відповідне звернення разом з документами, що підтверджують здійснення ним повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

Такими документами можуть бути, зокрема:

- 1) копія відповіді органу (закладу, установи, організації або юридичної особи) на повідомлення (заяву, скаргу тощо) викривача;

- 2) копія листа органу (установи) про результати попередньої перевірки за повідомленням викривача про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону;
- 3) копія повідомлення Національному агентству про початок досудового розслідування за участю викривача;
- 4) копія повідомлення Національному агентству про участь викривача у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією;
- 5) витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, до якого внесені відомості про заявника (викривача) у справі про корупційний злочин;
- 6) інші документи, видані уповноваженими органами, які підтверджують, що особа є викривачем у зв'язку із повідомленням нею інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

Що означає державний захист викривачів?

Згідно з статті 53 Закону викривачі, їх близькі особи перебувають під захистом держави.

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненням повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві".

Згідно з ст. 7 Закону України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві" заходами забезпечення безпеки є:

- а) особиста охорона, охорона житла і майна;
- б) видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку;
- в) використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- г) заміна документів та зміна зовнішності;
- д) зміна місця роботи або навчання;
- е) переселення в інше місце проживання;

є) поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення;

ж) забезпечення конфіденційності відомостей про особу;

з) закритий судовий розгляд.

З урахуванням характеру і ступеня небезпеки для життя, здоров'я, житла та майна осіб, взятих під захист, можуть здійснюватися й інші заходи безпеки.

Юридична відповідальність викривача

Викривач не несе юридичної відповідальності за повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, поширення зазначеної у повідомленні інформації, незважаючи на можливе порушення таким повідомленням своїх службових, цивільних, трудових чи інших обов'язків або зобов'язань (ч. 1 ст. 53⁸ Закону).

Повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, не може розглядатися як порушення умов конфіденційності, передбачених цивільним, трудовим або іншим договором (контрактом) (ч. 2 ст. 53⁸ Закону).

Викривач звільняється від цивільно-правової відповідальності за майнову та/або моральну шкоду, завдану внаслідок здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, крім випадку здійснення завідомо неправдивого повідомлення. У разі неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації вона підлягає спростуванню у порядку, визначеному Цивільним кодексом України (ч. 3 ст. 53⁸ Закону).

Яка відповідальність за неправдиві повідомлення про вчинене корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення?

Викривач повинен уважно ставитися до інформації, яку повідомляє і пам'ятати, що він надає інформацію на власний розсуд і відповідальність. Викривач має бути обґрунтовано переконаний в тому, що інформація, яку він повідомляє, є достовірною. В протилежному випадку йому не буде надано державний захист, в тому числі, якщо він не доклав зусиль, щоб перевірити достовірність інформації, маючи таку можливість. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, вчинене викривачем, карається згідно з чинним законодавством України.

Відповідно до статті 383 КК України завідомо неправдиве повідомлення суду, прокурору, слідчому, дізнавачу або органу досудового розслідування про вчинення кримінального правопорушення - карається виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до двох років. Ті самі дії, поєднані з обвинуваченням особи в тяжкому чи особливо тяжкому злочині або із штучним створенням доказів обвинувачення, а також вчинені з корисливих мотивів, - караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

5. Мета заохочення та формування культури повідомлення.

З метою впровадження в Головному управлінні механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до вимог пункту 1 частини четвертої статті 53-1 цього Закону розроблено Методичні рекомендації щодо впровадження в Головному управлінні механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», які затверджені наказом Головного управління від 24.09.2021р. №72. Також розроблені пам'ятки щодо внутрішніх процедур і механізмів прийняття та розгляду повідомлень, перевірки та належного реагування на такі повідомлення правового статусу викривача, прав та гарантій його захисту. Дані матеріали розміщені на офіційному веб-сайті та стендах Головного управління для подальшого їх вивчення та застосування у роботі.

Метою заохочення та формування культури повідомлення є сприяння працівникам Головного управління у виявленні та повідомленні ними про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинені працівниками Головного управління. Зазначене має викликати повагу до викривачів як частини корпоративної культури Головного управління та формувати сприятливе середовище для здійснення повідомлень викривачами.

Формами заохочення та формування культури повідомлення є:

- 1) проведення навчань для працівників Головного управління щодо здійснення повідомлення, прав та гарантій захисту викривачів;
- 2) надання працівникам Головного управління методичної допомоги та консультацій стосовно здійснення повідомлення; співпраця з викривачами: забезпечення дотримання їх прав та гарантій захисту, передбачених Законом;
- 3) створення методичних матеріалів (пам'яток) щодо здійснення повідомлення, прав та гарантій викривачів;

4) перевірка та належне реагування на повідомлення, забезпечення співпраці з викривачами;

5) винагорода, яка виплачується викривачу у розмірах та порядку, встановлених Законом.

Організаційні засади щодо функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення

1. Працівник Головного управління, якому стала відома інформацію про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинених працівником Головного управління, зобов'язаний негайно повідомити про це начальника Головного управління та уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції.

2. Начальник Головного управління організовує та контролює роботу щодо формування культури повідомлення про корупцію та забезпечує функціонування механізму заохочення викривачів.

3. Організаційне забезпечення функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення здійснює уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції шляхом:

1) організації роботи внутрішніх каналів Головного управління;

2) якісного та своєчасного розгляду повідомлень, які надійшли через внутрішні та регулярні канали щодо порушень корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону працівниками Головного управління;

3) постійна взаємодія з викривачем та інформування його про стан і результати розгляду повідомлення у випадках передбачених Законом;

4) надання методичної допомоги, консультацій, проведення внутрішніх навчань щодо здійснення повідомлень та захисту викривачів;

5) розміщення на офіційному веб-сайті Головного управління інформації про внутрішні та регулярні канали для повідомлень.

4. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції є відповідальна за реалізацію повноважень із захисту викривачів.

5. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції організовує заходи заохочення та формування культури повідомлення шляхом:

1) послідовної та систематичної роботи щодо запобігання корупції в Головному управлінні;

2) неприпустимості корупційних практик у Головному управлінні;

3) об'єктивного та неупередженого реагування на кожне обґрунтоване повідомлення про корупцію;

4) забезпечення конфіденційності при взаємодії із викривачами;

5) негайно реагування на всі негативні заходи впливу або загрозу їх застосування щодо викривачів.

6. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції вживає заходів щодо захисту працівників Головного управління, які є викривачами, не менше ніж один раз на рік проводить навчальні заходи щодо формування культури поваги до викривачів, до яких можуть залучатися в установленому законодавством порядку представники іноземних спеціалізованих інституцій у сфері захисту викривачів, міжнародні/закордонні експертизи.

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції зобов'язана перевірити кожен факт розкриття або розголошення конфіденційної інформації про особу, яка здійснила повідомлення, та вжити заходів з притягнення винної особи до відповідальності.

7. Право на винагороду має викривач, який повідомляє про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом під час вчинення злочину.

Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину.

У випадках повідомлення декількома викривачами різної інформації про один і той самий корупційний злочин, у тому числі інформації, що доповнює відповідні факти, розмір винагороди розподіляється у рівних частинах між такими викривачами.